

Redacția

și

Administrația

Cluj Reg. Maria 14
TELEFON 124

Arunăturile se primesc după tarif.

Librăria Anca
Cluj, Piața Unirii 32.

CLUJUL

ROMÂNESC

Abonament:

Pe un an Lei 160—
Pe 1/2 an „ 80—
Pe 1/4 an „ 40—Pentru Străinătate:
Pe un an Lei 320—
Pe 1/2 an „ 160—
Pe 1/4 an „ 80—Pentru America
Pe un an 2 dolariManuscrisele
nu se înapoiază.

Director-Proprietar: Alexandru Anca.

ZIAR INDEPENDENT

Un exemplar 3 Lei.

In jurul crizei dela „Infrățirea“

Zilele trecute și-a suspendat pe două zile apariția oliciosul local al guvernului. Faptul a fost viu comentat în orașul nostru. Ziarele ungurești și-au manifestat pe față satisfacția, căci vedeau în tristul desnodământ al crizei dela „Infrățirea“ o dovadă mai mult a imposibilității romanizării orașelor în Ardeal. S'au bucurat fără îndoială și câțiva fanatici aderenți ai partidului național. Incolo faptul a fost primit cu îngrijorare, se înțelege, în cercurile românești. Aceeasă îngrijorare ne-a stăpânit și pe noi.

Vom face totuși o analiză obiectivă a fenomenului ce ne preocupă, stabilind cauzele și efectele lui.

Nu este pentru nimeni un secret, că lipsa de fonduri a provocat suspendarea apariției ziarului „Infrățirea“. Reparitia încă nu înseamnă că aceste lipsuri au fost înlăturate, căci un ziar face orice eforturi pentru a-și continua apariția. Până aici nimic neobișnuit.

În Ardeal toată lumea este de acord că nu se poate face gazetă decât lucrând cu deficit. Și opiniunea aceasta generală are la bază experiențele triste făcute dela unire încoace. Au fost nevoite să-și înceteze apariția în acest scurt timp peste 20 publicațiuni românești numai la Cluj. Vom căuta totuși să dovedim, că părerea generală este greșită.

Dar înainte voim să înfățișăm celalt aspect al crizei dela „Infrățirea“. Ea este o dovadă a inexistenței și incapacității de-a lucra în Ardeal a partidului liberal. „Infrățirea“ tânjește și eventual dispare din cauza numărului de aderenți ai partidului liberal în Ardeal și în al doilea rând din cauza lipsei de organizație seripasă a tuturor înjghebarilor libérale în nouile provincii. Și aceasta tocmai atunci când pe această chestiune s'a dat oribila luptă electorală dela Dej. Refuzul recent al partidului liberal de-a da organului său dela Cluj obicinuita subvenție este în orice caz o greșală tactică.

Privită din punctul de vedere al crizei presei românești în Ardeal, criza dela „Infrățirea“ ne îndeamnă să ne reîmprospătăm constatările făcute cu alt prilej.

Arătăm atunci că vina situației de astăzi a presei în Ardeal este însăși a ziarelor. Ele sunt în bună parte organe de partid, părănd cu o înverșunare ce scârșește publicul interesele și atitudinile momentane ale partidelor care le susțin. Pe deasupra sunt așa fel organizate, încât trăesc fără un contact mai viu cu lumea

ce le înconjură, fiind niște palide ediții ale ziarelor din capitală. Dar așa apoi n'au nici un drept de existență și moartea le amenință la tot pasul.

Se mai adaugă urmările mizerabilei organizații administrative a ziarelor românești în Ar-

deal. N'avem oameni de specialitate și ne bazăm aproape exclusiv pe subvenția patronului.

Dar problema este de-o complexitate cu mult mai mare, încât să poată fi înfățișată în întregime în cadrele unui alticol de ziar.

Iluminatul la Cluj In atenția Primăriei.

Zeci de mii au pagubă întreprinderile pentru nepriceperea celor dela Uzina Electrică.

Ce se întâmplă de câteva zile cu iluminatul la Cluj este un adevărat scandal.

Decum se face noapte asțiți la un trist spectacol.

N'ai apucat bine să-ți aprinzi lampa în casă căci imediat s'a și stins.

Dacă cetățenii suferă din cauza proastei administrații a iluminatului la Cluj, ne putem închipui cât suferă comerțul și întreprinderile industriale.

Inchipuiască-și oricine un local de consumație seara plin de lume care deodată rămâne pe întuneric. Cât de mare pagubă pe bietul negustor care trebuie să alerge cu lumânări pela mese pentru a ilumina localul.

Dar întreprinderile industriale cât

pierd din cauza felului în care funcționează iluminatul la Cluj!...

Mașinile fabricilor, tipografiilor, atelierelor sunt silite să stea pe loc din cauza unei neglijențe vinovate.

De aceea noi facem atență Primăria orașului ca să ia măsuri urgente că este o situație intolerabilă ceea ce se petrece cu iluminatul la Cluj.

Și facem aceasta cu atât mai mult cu cât suferim din greu de pe urma neglijenței celor dela Uzina Electrică a orașului.

Căci noi nu putem atribui această stare de lucruri decât nepriceperea celor ce muncesc la Uzina Electrică cari au cauzat pierderi de zeci de mii lei tuturor întreprinderilor.

Balul Sindicatului Presei din Ardeal

În fiecare an Sindicatul Presei din Ardeal organizează la Cluj un bal care pornind dela autoritatea celor aranjează urmează a fi un bal cu adevărat de elită.

Anul acesta balul ziaristilor va avea loc a doua zi de Crăciun, adică în 26 Decembrie seara în saloanele hotelului New-York.

Dacă ne reamintim de balul trecut nu avem decât reminiscențe triste.

Balul din anul trecut din cauza felului în care a fost aranjat n'a avut aspectul unui bal de elită.

În Ardeal un bal de elită niciodată nu are tombolă, rulet și alte curiozități de bălciu.

În Ardeal un bal de elită se organizează cu totul altfel decât cum a fost organizat balul Presei din anul trecut cu tot felul de mestecături de dame dubioase.

De aceea facem din timp atenți pe dl Președinte al Sindicatului și pe toți cari au un rol conducător în Presa românească din Ardeal să aibă încredințate organizarea balului din anul acesta unor domni mai puțin interesați și cari își dau seamă de ce înseamnă organizarea unui bal care se face de către elita intelectuală a Clujului.

Și dacă balul de anul acesta va fi altfel organizat ziaristii vor avea o petrecere cu adevărat reușită și la înălțimea lor socială.

* Femei! „Cartea Moașelor“ cu 140 fotografii feminine Lei 120 la librăria Anca.

O obrăznicie ungurească

Scriu ziarele că la Budapesta au fost înprocesuați trei ziaristi unguri de fapt cetățeni români cari au scris în contra lui Horthy în revista maghiară „Gyilkos“ care apare la Cluj.

Faptul ca în Budapesta să dai în judecată cetățeni români înseamnă mai presus de toate o grosolană obrăznicie. Mai înseamnă apoi că judecătorii dela Budapesta habar n'au de competența lor judecătorească. Și marchează în fine o mentalitate monogolică.

Această mentalitate specific turanică a unguirilor din Ungaria lor este în detrimentul întregii opinii publice maghiare. Că ziar iredentiste întrețin mereu nădejdea deșartă a reîntoarcerii Ardealului la Ungaria nu ne surprinde.

Ne surprinde însă marea obrăznicie maghiară ca forurile de jurisdicție ungurească să improcesueze cetățeni români.

De aceea distinsilor magistrați dela Pesta cari au procedat contra ziaristilor dela „Gyilkos“ le trimitem disprețul nostru față de ignoranța lor și le dăm cu tifla.

— Dnul Dr. Dobrescu din partidul național este deputatul Dejului în 13 Dec. sa publicat rezultatul alegerilor.

Zece Decembrie

Zece Decembrie, este ziua, în care studențimea universitară de pe cuprinsul întregii țări, sărbătorește inaugurarea mișcării antisemite, ce de curând a luat proporțiile unei mari mișcări naționale.

S'au împlinit acum, doi ani, decând această manifestare a studenților universitari s'a întronat pe plaiurile românismului. Doui ani, de luptă acută, în timpul cărora studențimea universitară n'a știut ce înseamnă odihna, când a fost vorba despre propovăduirea crezului său național. Doui ani de zbucium. De sacrificiu. De luptă tânără care adesea a luat caractere de un sublim evident.

Anul aceasta, la Cluj, sărbătorirea zilei de 10 Decembrie a decurs într'un mod înălțător, în cea mai mare ordine și cea mai reversă disciplină.

După oficierea serviciului divin, tineretul studios dela Cluj s'a adunat la Universitate s'au exprimat toți vorbitorii în sensul că micarea națională sădită după războiu, capătă tot mai mult în amploaze prin adeziunea mării opinii publice la această mișcare.

Apoi, au făcut studenții, o înălțătoare manifestație de stradă, așezați în rânduri de câte patru, cu drapelul Universității îndoliat, în fruntea împunătorului cortegiu. S'au oprit în fața Teatrului Național, unde delegatul studenților din Iași și-a exprimat toată încrederea în tineretul studios dela Cluj, în sensul că Clujul are pionii adevărați în lupta în lupta întreprinsă de studenți contra elementului eterogen celui mai periculos contra Evreilor.

Mișcarea națională a studențimei clujene de săptămâna aceasta a demonstrat mării opinii publice două laturi caracteristice mișcării însăși. Și anume: a evidențiat laturea de ordine și disciplină a mișcării și a reliefat faptul că această mișcare trăește vie și cu toată impetuositatea pe care i-o dă avântul cal al tinereții.

Studenții universitari clujeni, ca toți tinerii dela celelalte Universități din țară, nu sunt decât interpreții activi ai ideii naționale, așa cum această „idee“ se oglindește în scrisul marilor noștri înaintași din trecutul cărturăresc al românismului.

În numele aceleiași „idei“ a scris Mihail Eminescu articolele sale politice prin care a învesmântat-o cu tot aparatul științific al doctrinei.

Vasile Conta a vorbit pentru aceeași „idee“, căreia i-a dat tot aparatul științific, pornind dela conceptele postulatelor metafisice.

Iar în beletristică tot ideea națională a preocupat scrisul lui Grigore Alexandrescu, care pe viitor trebuie considerat ca adevăratul și realul nostru poet național.

Legând firul cu trecutul studenții de azi luptă pe tărâmul realizărilor practice a preceptelor ideii naționale și s'au transformat în apostolii activi ai acestei idei. Ei luptă pentru tradu-

Instrăinătate un exemplar 4 Lei.

cerea în fapt a normelor doctrinare enunțate prin conceptul ideii naționale.

Studentii universitari și-au dat seama de tot pericolul pe care-l marchează elementele eterogene între granițele românismului; iar lupta contra Evreilor se întemează pe acția că Evreii sunt cei mai protiviți propagării noastre naționale și sociale.

De aceea, sărbătoarea de la 10 Decembrie, a fost privită cu atâta simpatie de marile noastre mase populare.

M. D.

Concursul de vitrine

În ziua de 6 Decembrie în sala festivă a Primăriei a avut loc distribuția diplomelor concursului de vitrine.

Solemnitatea a fost prezidată de dl dr. Utalea, primarul orașului. A fost de față și dl Gl. Dănilă Papp comandantul Corpului VI Armată.

Primul ia cuvântul dl dr. Utalea care promite tot sprijinul autorităților comerțului.

Răspunde dl Richard Tuffli care mulțumește dlui Primar pentru concursul promis.

Premianții au fost în majoritate streini ceea ce este o mare lovitură pentru comerțul nostru național doi români a fost pus numai pentru ochii lumii și dnul Primar aceasta nu a observat-o că și în țara românească e românul coada de topor ca și în timpul de pace.

Salariile funcționarilor publici

După declarațiile dlui deputat Traian Lalescu, raportorul general al bugetului, sporul de 2 miliarde lei se va repartiza funcționarilor dela 1 Ianuarie 1925 astfel: Noul spor va reprezenta o cotă de 30—35 la sută calculată la suma totală pe care o prezintă salariul de bază plus toate sporurile de scumpete adăugite dela 1916 până în 1924. Nu se va socoti sporul la indemnizația de chirie și ajutorul de familie.

Un exemplu: cine primește 3000 lei lunar va primi cu sporul alocat 3900—4000 lei lunar, deosebit de indemnizația de chirie și ajutorul de familie dacă este căsătorit.

Către Domnii Judecători, Advocați și studenți în drept

La Librăria A. ANCA Cluj se află de vânzare următoarele cărți juridice:

- Compendiu de drept Civil de Dr. Anca 135.—
- Compendiu de Carte fundamentală de Dr. Anca 60.—
- Procedura de concordat forțat de Dr. Anca 80.—
- Legea falimentului de Dr. Anca 80.—
- Legea de execuție de Dr. Bartha 75.—
- Vademecum rom. mag. de Dr. Köves 60.—
- Criza Valutară de Dr. Șerban 35.—
- Journal de termene Advocatiale 100.—

IN LUCRARE:

- Codul de Comerț cu adnotări și jurisprudență.
- Dicționar juridic
- Procedura Civilă de Dr. Moisil avocat în Cluj.

* Imprimare Advocatiale la librăria Anca.

Incerări de întronare a regimului comunist în Franța

Ziarele venite din Paris, anunță că în capitala Franței se fac serioase încercări de întronare a regimului comunist. Cu ocazia înmormântării oștințelor lui Jaurès, în Pathéon, cortegiul comunistilor — după spusele martorilor — a fost dintre cele mai impozante. Acest cortegiu se compunea din 70.000—80.000 manifestanți, cari în tot timpul solemnității au avut o atitudine foarte provocatoare. La înmormântarea lui Jaurès comunistii au încercat o manifestație demonstrativă, prin care să probeze opiniei publice că ei sunt o forță reală în capitala Franței.

Față de această manifestație comunistă, toate ziarele moderate s'au alarmat și au atras atenția guvernului asupra pericolului. Această manifestație a avut ecou și în parlamentul francez. Astfel, deputatul Taittinger co-directorul ziarului „Liberté”, a interpellat guvernul asupra mobilizării forțelor comuniste. A răspuns d. Herriot care a arătat că guvernul este destul de tare și de hotărât să zădărnicească orice manifestație, de întronarea regimului sovietic în Franța.

A doua manifestație comunistă la Paris a avut loc cu ocazia venirii ambasadorului sovietic Krassin. În gara de Nord s'au adunat la sosirea ambasadorului vre-o 2000 oameni, cari primit pe Krassin cu strigăte de: „Trăiască Sovietele!” După manifestația din gara de Nord s'au adunat la sediul partidului comunist, unde deputatul Deriot a ținut o cuvântare.

Franța, însă, care întotdeauna a stat în fruntea mișcărilor pașnice, sigur că vor respinge asemenea tentații, ce năzuiesc la instaurarea unei stări anarhice — cum este regimul sovietic. Căci după experiența tristă a Rusiei, nici-o țară din Europa nu va mai ținti ca să-și dea o formă de guvernământ vizând regimul comunist.

Incidentul dela Facultatea de drept din Cernăuți

Ministerul Instrucțiunii Publice a revocat pe decanul Facultății de drept din Cernăuți pentru că a respins intrarea în corpul profesoral universitar a d-lui Ionașcu. Însă întregul corp profesoral s'a solidarizat cu decanul revocat. Și anume:

În ședința dela 6 Noemvrie 1924 Consiliul Facultății de drept din Cernăuți examinând chestiunea numirii dlui Ionașcu a hotărât că nu era cazul a se aplica art. 84 din legea învățământului superior și că deci numirea dlui Ionașcu ca profesor agregat la Facultatea de drept din Cernăuți era ilegală. Și că dl Tr. Ionașcu nu a prezentat lucrări așa cum cere art. 84 afară de teza 8-a de doctorat care însă nu putea fi luată în considerațiune.

Declarațiunile dlui prof. G. Drăgan făcute ziarului „Universul” întăresc și faptul că d. Ionașcu nu a dovedit nici o neîntreruptă activitate științifică pe tărâmul dreptului civil comparat. Din aceste declarațiuni reesă că chiar președintele Comisiunii de Agregare a considerat numirea dlui Ionașcu ca ilegală.

Însă, probabil că cu ocazia numirii dlui Ionașcu s'au făcut și oarecari intervenții de sus. Și noi suntem contra tuturor intervențiilor mai cu seamă că ating autonomia celui mai mare așezământ de cultură din Bucovina.

Mahatma Gaudhi

Popularizată de Romain Rolland, această figură ieșită din meleagurile Indiei, este una dintre cele mai reprezentative figuri ale intelectualității de astăzi. El s'a pus în slujba luptei ce pregătește self guvernământul, pentru India, de sub dominația britanică. Deși un revoluționar nu este însă un partaș al violenței. El propovăduiește răbdarea în numele dreptății.

India este o țară pe care o divizează alcătuirea sa însăși. Aceste 314.000.000 oameni trăiesc grupați. *Grupați după religie:* induși, mohamedani, budiști etc. și fanatici în credința căreia aparțin. *Grupați prin limbă:* 82 milioane vorbesc limba industană, 48 milioane vorbesc Bengali, 24 milioane vorbesc Telugu etc. *Grupați prin caste:* fără ca unul dintr'o castă să se așeze măcar la masă cu cel din altă castă.

Din această stare de diviziune Gaudhi luptă să facă un popor unitar.

Creștin primitiv, îi putem, spune, aproape de concepția biblică a lui Leo Tolstoi, Mahatma este un detestator al civilizației europene cu tot aparatul său mașinist. Educat în cadrul lipsurilor de tot felul, cu greu poate concepe Europa — laborator. El este un adept al vieții primitive.

Informațiuni

— Vasile Goldiș a sosit în București și prin aceasta chestia desbinării Partidului Național e din nou actuală.

— Senatul italian a exprimat vot de încredere în Mussolini cu 206 voturi, contra 54.

— Patriarhul Grigore, a semnat actul prin care se recunoaște autocefalia bisericii ortodoxe din Polonia.

— Dl I. Al. Lambrior inspector școlar la Cluj a fost numit inspector al școlilor particulare, confesionale și minoritare primare din țară.

A apărut în editura Librăriei Alexandru Anca Cluj și se află de vânzare următoarele

Piese teatrale și Poezii cele mai bune pentru sărbări școlare și populare.

Teatre:

- * „A fost odată” (poporală 3 acte) de Nic. Țințariu — 20.—
- * „Doamna mea” (poporală 1 act) de Nic. Țințariu — 15.—
- * „Gara Lumii” (poporală în 3 acte) de Nic. Țințariu — 20.—
- * „Dușmanii” (poporală 3 acte) de Nic. Țințariu — 15.—
- * „Pentru patrie” (poporală 4 acte de Nic. Țințariu — 15.—
- * „Petitorii” comedie într'un act de Nic. Țințariu — 15.—
- * „Puiu Codrului” piesă haiducească 3 acte de Nic. Țințariu — 20.—
- * „Nevasta mea fie ingeri ca ea” (poporală 3 acte) de Nic. Țințariu — 15.—
- * „Infamuratele” comedie în 3 acte de C. Dumitrescu-Delavaronă — 20.—
- * „Fiecare cu a lui” (comedie 3 acte) de A. Șerbănescu-Buzău — 20.—
- * „Oglinda fermecată” (lirică 4 acte) I. Jasinsky — 15.—
- * „Doine și Chiuituri” adunate din gura poporului de „Siminic” — 15.—

Cărți școlare:

- * A. B. C-dar fononimic (pt. Șc. mag.) de Dr. Szentpéteriné — 20.—
- * Aritmetică pt. cl. I. șc. de ucenici de Cr. Epure — 30.—
- * Geografia județului Alba de Jos în limba maghiară de Dr. Szentpéteriné — 15.—
- * Geografia jud. Cojocna în limba maghiară de Dr. Szentpéteriné — 15.—
- * „Iuliu Caesar de bello Gallico” manual pt. cl. V—VI. de Traian Popa prof. de liceu — 35.—
- * „Lecții de limba română” de prof. Murășan — 25.—

— D. I. Ionescu-Bujor inspector șef al regiunii III a Cluj a fost delegat ca inspector general al învățământului secundar cât timp d. Const. Kirilescu va îndeplini funcțiunea de director general al învățământului secundar.

Dl V. Seni inspector secundar școlar în reg. III a Cluj va substitui pe d. I. Ionescu-Bujor.

— Pe ziua de 1 Ianuarie 1925 se va desființa regiunea V-a școlară cu sediul la Brașov.

— Dl Briand va reprezenta Franța la convocarea Consiliului Societății Națiunilor din Roma.

— Dl Emil Petrini, directorul general al reformei agrare din Ardeal a fost delegat să îndeplinească și funcția de director general al Cadastrului.

— Școala evreiască din Hașeg a fost închisă fiindcă utiliza cărți maghiare.

— Societatea de binefacere amăna din motive neprevăzute concertul în stil Biedermeyer ce era să fie sămbătă la Teatrul Național, la 3 Ian. 1925. Biletele plasate rămân valabile. Olivia V. Deleu, prezidentă.

— Alegerile din Germania, au dat următoarele rezultate: socialiștii 130 locuri; naționali germani 110; centrul catolic 68; comunistii 45; democrații 33.

— În Academia franceză candida de două femei pentru un loc de academician: Colette și Contesa Ana de Noailles.

Teatrul Național.

Programul săptămânal:

- Dușinea 14 Dec. (matineu) Un Erou
- Marți 16 Dec. Candida.
- Joi 18 Dec. Candida.

În studiu: „Năzdrăvăniile Divorțului” comedie de Bisson și „Patima Roșie” de Mihail Sorbul.

— La Librăria Anca. Au sosit călindare nouă pe anul 1925. Cereți și comandați urgent.

Diferite:

- „Inima mea” (cântece populare) — 15.—
- „Imnuri Românești” (cântece naționale) 10.—
- * „Ecouri” de Traian Dumbrava — 5.—
- „Umoristice” (Glume) de Costi — 15.—
- „Versuri din Răsboi” (poezii populare) 10.—
- * „Iubirea” (notă muzicală) pentru Pian și voce — 15.—
- * „Imnul Studentesc Creștin” pentru Pian și voce — 15.—
- „Călindare” cărți cu târgurile — 10—40 Lei
- „Dicționar” român-maghiar — 5.—
- „Carte de visuri” — 20.—
- Observări critice dela adunările învățătoarești de I. Pavelca — 5.—
- * Istorie și Fantazie nouă evoluții în istoria românilor de I. Pavelca — 20.—
- * „La isovoarele vieții” de M. Velea — 10.—
- * „Pentru Macedonia” imperativul nostru național de M. Dragnea — 10.—
- Scrisori de iubire de după mai mulți autori — 10.—
- * „Aventurile fantastice” ale lui Wilyams Gotthard roman — 10.—
- * „Nenorociri” (roman) de A. Șerbănescu-Buzău — 8.—
- „Trepeticul” (expl. semnelor) — 3.—
- Numirea nouă și veche a străzilor orașului Cluj — 6.—
- Vezi ce face beutura dracului — 8.—

Cărți preoțești:

- Carte de rugăciuni, Mângăerea Sufletului de I. Genț — 25.—
- Carte de rugăciuni, Mângăerea Sufletului de I. Genț ediție de lux — 100.—
- * „Predici la Morț” de prof. I. Marga 45.—
- * „Predici pentru postul mare” (ciclu dublu) de protopop I. Marga — 20.—
- * „Păstorul sufletesc” (I—VI. vol.) — 120.—
- Icoane sfinte diferite mărimi 45—200.—

Medicale.

- * „Cartea Moașelor” de Dr. Grigoriu pentru toate femeile cu 140 ilustrațiuni feminine — 150.—

Cele cu semnul (*) sunt nou apărute